

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi M.R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
akt III AUa 460/20

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 14 lutego 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 460/20 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje M.R. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 26 lutego 2020 r. do 16 listopada 2023 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz M.R. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia niniejszego postanowienia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Marek Dobrowolski Grzegorz Żmij Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

Skargą z 13 listopada 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznana sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, M.R., zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 460/20 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20 000 zł, zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie by niezwłocznie podjął działania w sprawie i rozpoznał apelację, oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że w dniu 18 stycznia 2018 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Oświęcimiu z dnia 15 grudnia 2017 r. Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie do sygn. akt VII U 549/18 oddalił odwołanie. Od przedmiotowego wyroku w dniu 17 stycznia 2020 r. skarżąca złożyła apelację. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie w dniu 31 stycznia 2020 r. W dniu 10 lutego 2020 r. wysłano do pełnomocnika ZUS odpis apelacji, zaś w dniu 26 lutego 2020 r. wpłynęła odpowiedź na apelację. Do dnia wniesienia skargi w sprawie nie zostały podjęte żadne inne czynności. Przez okres od dnia 10 lutego 2020 r. tj. od 3 lat i 10 miesięcy (45 miesięcy) Sąd nie podjął żadnych czynności, ani nie wyjaśnił przyczyn beczynności. Sąd zaniechał dokonania nawet technicznej czynności w postaci wyznaczenia terminu rozprawy (nawet odległego) czy też uznania, że zachodzą podstawy do rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z 21 listopada 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznana sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia przyjęcie niskiej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r.,

III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z odwołania M.R. trafiła do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 19 lutego 2018 r. Postępowanie przed tym sądem zakończyło się wydaniem wyroku w dniu 4 grudnia 2019 r. Akta sprawy wraz z apelacją skarżącej wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 31 stycznia 2020 r. Sprawę przydzielono sędziemu referentowi w dniu 3 lutego 2020 r. Na zarządzenie z dnia 5 lutego 2020 r. doręczono odpis apelacji organowi rentowemu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 lutego 2020 r. złożył do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedź na apelację, która wpłynęła do sądu II instancji 26 lutego 2020 r. Zarządzeniem z 15 listopada 2023 r. sprawa została skierowana do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 listopada 2023 r., na którym wydano wyrok kończący postępowanie apelacyjne.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie posiedzenia w celu rozpoznania apelacji organu emerytalnego w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony. Sąd Apelacyjny w Krakowie poza doręczeniem organowi rentowemu odpisu apelacji w zasadzie nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a które potencjalnie można było podjąć już od wpływu do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedzi na apelację. Skarżąca przez prawie trzy lata i dziesięć miesięcy, oczekiwała na wyznaczenie

posiedzenia apelacyjnego. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 460/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 20 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2 500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 19 lutego 2018 r. tj. wpływu do Sądu Okręgowego w Krakowie odwołania skarżącej od decyzji organu rentowego, to za każde z pięciu zakończonych lat postępowania

na rzecz M.R. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należało zasądzić kwotę 2 500 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej pełnej żądanej przez nią kwoty 20 000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających, zaś skarżąca w zakresie wnioskowanej kwoty nie przytoczyła żadnej argumentacji.

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie odpowiednich zaleceń, w szczególności, że postępowanie w sprawie zostało prawomocnie zakończone.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 3.

O kosztach postępowania skargowego w punkcie 4 postanowienia (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

Marek Dobrowolski Grzegorz Żmij Aleksander Stępkowski

M.L.